

Cíle udržitelného rozvoje a německá Národní strategie udržitelného rozvoje

Jedná se o překlad a shrnutí materiálu s názvem „[Implementace 16 cílů OSN: dopady a možnosti pro Německo](#)“ vydaného sekretariátem německé Rady vlády pro udržitelný rozvoj v březnu 2015. Jedná se o pracovní verzi materiálu, která neprošla jazykovou redakcí.

Cíl dokumentu

- předložit odborná doporučení a jejich požadavky vyplývající z Agendy post-2015 na strategii UR a provést inventuru národních cílů UR a jejich indikátorů

Proces přípravy materiálu

- spolková vláda během roku 2014 předložila svou veřejnou pozici k SDGs
- vypracováno ekvivalentem OUR (sekretariátem německé Rady) ve spolupráci s Ekologickým institutem v Berlíně
- na materiálu se podílelo 80 expertů/expertek
- byly uspořádány 3 workshopy s tématy: bezpečnost, zdraví a ochrana ŽP
- konzultace se zástupci spolkové vlády a statistického úřadu
- další postup: do 31. 5. 2015 prohloubit stávající výstupy, stanovit prioritní úkoly ve vztahu k zahraniční spolupráci, příp. předložit návrhy k novým akcentům národní SUR
- zvažuje se rozšíření dialogu o bilanci a cílech NSUR s vědci s dopadem na nastolování výzkumné agendy

Srovnání globálních a národních cílů

- všechny cíle a podcíle SDGs jsou relevantní, liší se pouze míra relevance
- všechny cíle NSUR se povedlo přiřadit k 17 cílům SDGs, NSUR však disponuje konkrétnějšími a diferencovanějšími indikátory X některé přiřazení jsou formální a nedostatečná, někdy na národní rovině chybějí cíle s odpovídajícím obsahem,¹ některé národní cíle jsou nepřenositelné na nadnárodní úroveň (tj. specificky německé)
- tří pilíře jsou v NSUR zastoupeny vyrovnaněji než SDGs – SDGs neopustily pojem hospodářského růstu, v Německu se ale diskuse posunula dále (dobrý život, měření kvality života, odklon od jednostranného zaměření na lineární růst a kvalitativní růst) - ale i je lze posunovat skrze SDGs – přesahy SUR vůči SDG i v dalších ohledech (dluhová brzda, energetická politika, ochrana klimatu, vzdělávání), v SDGs chybí udržitelná mobilita
- příklady splněných cílů (ochrana míru, voda, hygiena, Mol, vymýcení absolutní chudoby, snížení úmrtnosti, primární vzdělávání)
- SDGs nabízejí rozšíření NSUR v několika aspektech, zejména v oblastech jako jsou hospodářské řetězce a materiálové toky – např. v tématech plýtvání potravinami, recyklace odpadu

Popis institucí UR a systému pravidel

3 instituce věnované výhradně UR:

- a. výbor státního tajemníka, včetně PS Udržitelnost a meziresortního výboru pro indikátory UR

¹ Např. v NSUR chybí cíl k vymýcení chudoby a k redukci příjmové nerovnosti, rovněž dosud neobsahuje více k bodům voda (6), oceány (14) či transfer nelegálních finančních prostředků (16.4)

- b. parlamentní poradní sbor pro UR - překlopení SDGs zvětšuje komplexitu úkolu přezkušování UR;
- c. Rada pro UR
- UR je zastoupen v exekutivě, legislativě a na veřejnosti
- nezávislou, kontinuální a na indikátorech založenou kontrolu naplňování cílů zajišťuje statistický úřad
- tyto instituce je třeba posilovat a rozšiřovat jejich možnosti a působnost, dosud se rozvíjely jen pozvolna, existuje zde potenciál pro další rozvoj
- stávající instituce je třeba doplňovat dalšími nástroji mainstreamingu UR, např.:
 - projekt Německého kodexu udržitelnosti – obsahuje např. dobrovolné vykazování ze strany podniků a institucí
 - propůjčování UR ceny
 - vyznamenání Dílna UR
- **vzdělávání:** po ukončení dekády UNESCO k VUR je třeba dalšího úsilí v této oblasti – je třeba přejít od dobrých projektů ke strukturám – SDGs mohou být využity jako strategický kontext – formální, neformální a informální vzdělávání musí být úžeji spojeno – v tom přísluší zvláštní role komunám a sociálním partnerům (Tarifpartnern) ve spojitosti s celoživotním učením – mimoto je třeba kombinovat rychlost virtuální komunikace s osobním kontaktem
- **výzkum:** věda hodnotí problémy a nabízí varianty řešení, poznatky vědy je třeba aplikovat, vědecké výsledky je rovněž třeba provázat s výukou a vzděláváním

Implementace a ukotvení principů udržitelnosti

- základ: stanovení cílů a vypracování kvantitativních indikátorů a jejich ověřování skrze monitoring a peer review,
- další metody: pravidla managementu - nezměnila se od r. 2002, je třeba je prohloubit, pravděpodobně jsou nutná i obsahová přizpůsobení
- metody není třeba rozšiřovat, musí být částečně nově uspořádány a lépe propojeny - je potřeba posílit ověřování udržitelnosti u návrhů zákonů a předpisů (tj. SIA)
- překlopení SDGs vyžaduje politické stanovení zákazu zhoršování a vydání směrnice o německé pozici v mezinárodních procesech a vyjednáváních
- je třeba zlepšit výměnu zkušeností a koordinaci aktivit k UR na všech federálních úrovních
- participaci je třeba rozvíjet: dosud dialog s cílovými skupinami mladých, primátorů nebo odborníků ze soukromého sektoru – jednotlivé dobré zkušenosti se nepodařilo převést do strukturální preventivního metodického postupu
- NSUR slouží ke stanovení a koordinaci priorit, nemůže tedy zrcadlit „vše“ – za takový pokus by se daly považovat SDGs, ale bylo by to neproduktivní a nerozumné – proto je z SDGs vybrat prioritní oblasti (viz dále)
- deficit v současném myšlení: uznání hranic ekologického zatížení
- pravidla a postupy NSUR jsou mladé a v širokých kruzích ještě neznámé
- samotné oznámení o úmyslu ukotvit principy UR je významným politickým signálem – využít ústavu – to umožní státu spolehlivěji lidi a jejich politické zástupce stejně jako hospodářství aktivizovat ve vztahu k UR

Varianty mezinárodní výměny zkušeností

- návrh vytvořit strukturu v rámci OECD k předávání zkušeností s implementací SDGs – struktura by měla být „lehká“, založená na dobrovolnosti a širokém expertním dialogu

- a umožnit výměnu na úrovni praktiků ze státní správy, hospodářství a dalších stakeholderů – výsledky těchto konzultací by měly být zveřejňovány
- strukturu lze rovněž napojit na osvědčené instituce, např. *UN Office for Sustainable Development*, případně (obdobu) CGIARS (*Consultative Group on International Agricultural Research*)
- návrh seztat země s vlastními SUR k debatě nad tímto problémem
- navazovat na dobré zkušenosti s dialogy s právními státy

Evropa

- podpoření záměru dále podporovat ukotvení udržitelnosti v politikách EU
- požadavek na revizi EU SDS, evropská pozice musí vycházet z Evropy 2020
- nutnost překlomit SDGs je dána rovněž nutností nově založit ZRS
- pozornost musí být věnována monitoringu na evropské úrovni, aby nedocházelo ke zpoždění za národními měřítky

Monitoring, Review SDGs

- Německo se bude podílet na globálním monitoringu a vyhodnocování SDGs – má proto předpoklady: fungující nezávislý statistický úřad, zkušenost s expertním peer review vlastní strategie, lze využít existující situační a indikátorové zprávy
- duplikace mezi národní a mezinárodním monitoringem/zpravodajstvím by se měly minimalizovat, ale globální monitoring nemůže nahradit národní/domácí – překlopení SDGS bude jednodušší, pokud se termíny vykazování, obsahové vazby a indikátory NSUR i dalších strategií navzájem prováží a budou spolu jasněji komunikovat
- globální monitoring: Německo se v rámci UN vyslovilo pro globální (situační) zprávu postavené na srovnatelných indikátorech, periodičita: 4 roky
- díky tomu bude možno srovnávat jednotlivé státy mezi sebou, sledovat nadnárodní trendy a do nich vřazovat vyhodnocení národních cílů
- všechny podcíle (169) a všechny indikátory nelze převzít do NSUR, smysluplné pro to je převzít národně specifické prioritní cílové oblasti
- žádoucí je diferencovat výsledky podle vrstev a sociálních skupin

Možné cílové oblasti překlopení SDGs pro NSUR

- výběr by měl podpořit spolupráci s občanskou společností a ekonomikou
- počet cílů a indikátorů by měl zůstat přehledný a relevantní
- cíl: globální odpovědnost: v NSUR definována velikostí ODA a podílem obchodu s partnerskými zeměmi X existují možnosti doplnění a obnovení – mělo by explicitně zahrnovat praktické inovativní efekty (Energiewende), obchodní podíl by se měl týkat férových a udržitelných produktů a surovin (zavedení speciální známky kvality) + sdílení know-how (od rozvoje měst po technologie – solární technologie atp.) - budování kapacit v partnerských zemích i rozšíření přístupu k technologiím
- sledování ekologické stopy u dovážených potravin (užívání vody a půdy)
- cíl: boj s chudobou, rozdělení příjmů – v Německu se jedná zejména o riziko chudoby a chudobu ve stáří a třídně specifické efekty jako chudoba vzdělání – v tomto smyslu by měla být doplněna NSUR
- Cíl: spotřeba a výroba – je třeba vytvořit měřitelnost udržitelné spotřeby a výroby (udržitelný nákupní košík) a rozšířit značku kvality UR, resp. rozšířit důvěru v udržitelné

- produkty – je třeba změřit vliv domácího konsumu na zahraničí (vztahuje se to zejména na oblasti vzdělání, zdraví a biodiversitu)
- **Cíl: udržitelná ekonomika** - NSUR nedostatečně reflektuje hospodářskou strukturu Německa a zní vyplývající snahu udržet si vysoce industrializovaná pracovní místa a zároveň vedoucí roli při vytváření udržitelné ekonomiky a finančních služeb; cíl 16. 6. – zapojení velkých a nadnárodních společností – Německý kodex udržitelnosti jako výchozí bod, udílení ceny udržitelnosti (stejnomeným registrovaným sdružením)
 - **Cíl: vzdělávání** - z dosavadních projektů je třeba tvořit strukturovaná partnerství
 - **Cíl: zdraví** - koordinace prevence a zacházení s psychicky nemocnými, zaměřit se na sociální nerovnosti ve vztahu ke zdraví, dopad do udržitelné spotřeby a výroby – je třeba zachovat co nejnižší cenu a náklady na rozvoj inovativních postupů a léků; zajistit financovatelné zdravotnictví s ohledem na demografické proměny
 - **Cíl: půda** - využívání vody a půdy ve výrobních zemích – cíl = snížení denního doplňkového využití půdy pro účely dopravy a bydlení na 30 ha
 - **Cíl: zamezit plýtvání potravinami**
 - **Cíl: materiálové hospodářství a energetika** - potenciál OZE a menší energetické náročnosti; v odpadovém hospodářství inspirace ekonomikou sdílení
 - **Cíl: město** - město budoucnosti jako výzva – dosud neexistuje žádná praxe, mezinárodně by měly být prosazeny strukturální výhody komunální samosprávy, zejm. decentralizovaný přístup k financování – udržitelnost musí být vnímána jako důležitá i na místní úrovni, do r. 2030 musí dojít k pokrokům ve směru k udržitelnému městskému stylu
 - **Cíl: ochrana moří a oceánů** - malý nominální, ale fakticky velký podíl, zejm. transport

Závěr

- Německo může sloužit jako vzor, na přijetí SDGs je dobře připraveno – existují instituce UR v exekutivě, legislativě i německé společnosti – mají potenciál oslovit veřejnost X metody nejsou dostatečné – je třeba zlepšit implementaci
- SDGs jako podnět věnovat se dosud opomíjeným problémům
- překlopení SDGs do NSUR je třeba komunikovat i opačně a komunikovat národní přístup na globální úrovni
- je nezbytné zakomponovat UR do ústavy

Z němčiny přeložil Jan Mareš, referent Oddělení pro udržitelný rozvoj